

Profilaktika inspektorining voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etiladigan huquqbuzarlik va jinoyatlarni oldini olish faoliyati

**Jumayev Jasurbek
Hakim o'g'li**

309- guruh kursanti

Annotatsiya

Mazkur maqolada voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etiladigan huquqbuzarlik va jinoyatlarning oldini olishda profilaktika inspektorining roli yoritilgan. Inspektorlar tomonidan amalga oshiriladigan asosiy chora-tadbirlar, huquqbuzarliklarning sabablarini aniqlash va ularni oldini olish usullari muhokama qilingan. Shuningdek, inspektorlarning kasbiy malakasini oshirish, texnologiyalardan foydalanish, oilalar bilan ishlash va jamoatchilikni jalb qilish kabi takomillashtirish yo'llari keltirilgan.

Kalit so'zlar:

Profilaktika inspektori, voyaga yetmaganlar, huquqbuzarlik, huquqbuzarliklar profilaktikasi, huquqbuzarlik sodir etilish sabablari, huquqbuzarlik sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar, jinoyat, jinoyatning oldini olish, ta'lim muassasalari, jamoatchilik nazorati

Voyaga yetmaganlar o'rtasida huquqbuzarlik va jinoyatlarning oldini olish jamiyatning dolzarb masalalaridan biridir. Bu borada profilaktika inspektorlarining roli alohida ahamiyat kasb etadi. Ular nafaqat jinoyatlarni aniqlash va yo'q qilish bilan shug'ullanadi, balki huquqbuzarliklarning oldini olish uchun keng ko'lamli tadbirlarni amalga oshiradi.

Profilaktika inspektorlarining vazifalari

Profilaktika inspektorining faoliyati bir qator asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

1. Voyaga yetmaganlar bilan profilaktik ishlar olib borish:

Profilaktika inspektori voyaga yetmaganlarning hayoti, oilaviy muhiti va ijtimoiy sharoitlarini o'rganadi. Muammoli oilalardagi bolalar bilan muloqot qiladi, ularning tarbiyasi va rivojlanishidagi qiyinchiliklarni aniqlab, tegishli choralar ko'radi.

2. Ta'lim muassasalari bilan hamkorlik:

Maktablar va boshqa ta'lim muassasalari bilan yaqin aloqada bo'lib, voyaga yetmaganlarning ta'lim-tarbiyasini nazorat qilishda yordam beradi. Bu jarayonda inspektor psixologlar va o'qituvchilar bilan birgalikda profilaktik tadbirlarni tashkil qiladi, yoshlarni huquqbuzarlikdan ogohlantirishga qaratilgan suhbatlar va treninglar o'tkazadi.

3. Nazorat ostidagi voyaga yetmaganlar bilan ishlash:

Huquqbuzarlikka moyil yoki ilgari jinoyat sodir etgan voyaga yetmaganlar bilan doimiy muloqot olib boriladi. Profilaktika inspektori ularning tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatish uchun reabilitatsiya choralari ko'radi va ularni foydali faoliyatga jalb qiladi.

4. Jamoatchilikni jalb qilish:

Profilaktika inspektorlari mahalla, nodavlat tashkilotlar va boshqa jamoatchilik institutlari bilan hamkorlikda voyaga yetmaganlarning huquqbuzarliklariga qarshi kurashishni kuchaytiradi. Jamoatchilik nazoratini yo'lga qo'yish bu sohadagi natijadorlikni oshiradi.

Voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etiladigan huquqbuzarliklarning sabablari

Huquqbuzarliklarning oldini olish uchun ularning asosiy sabablarini aniqlash zarur. Asosiy sabablardan ba'zilari:

- Oiladagi beqarorlik yoki tarbiya yetishmovchiligi;
- Ta'limga bo'lgan e'tiborning sustligi;
- Yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil qilishning yo'qligi;
- Ijtimoiy-iqtisodiy qiyinchiliklar.

Profilaktika inspektorlarining faoliyatini takomillashtirish yo'llari

Voyaga yetmaganlar tomonidan sodir etiladigan huquqbuzarliklarning oldini olishda quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim:

1. Kasbiy malakani oshirish:

Profilaktika inspektorlarining huquqiy, psixologik va pedagogik bilimlarini muntazam ravishda yangilash va oshirish zarur.

2. Texnologiyalardan foydalanish:

Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida voyaga yetmaganlarning muammolarini aniqlash va nazorat qilishni takomillashtirish.

3. Oilalar bilan ishlash:

Inspektorlar oilalarga psixologik va ijtimoiy yordam ko'rsatishi, muammoli oilalarga yordam berish bo'yicha dasturlarni amalga oshirishi lozim.

4. Ijtimoiy sheriklikni kuchaytirish:

Ta'lim muassasalari, mahallalar va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlikni yanada rivojlantirish orqali umumiy profilaktika ishlarini kengaytirish.

Xulosa

Voyaga yetmaganlar o'rtasidagi huquqbuzarlik va jinoyatlarning oldini olish jamiyatdagi barqarorlik va xavfsizlikni ta'minlashning muhim omilidir. Profilaktika inspektorlarining bu sohadagi faoliyati nafaqat huquqni muhofaza qilish, balki yosh avlodning kelajagini himoya qilishga ham qaratilgan. Bu esa jamiyatning barcha a'zolari, ayniqsa ota-onalar va ta'lim muassasalarining faol qo'llab-quvvatlashini talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Voyaga yetmaganlar o'rtasida nazoratni kuchaytirish to'g'risida"gi qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining huquqbuzarliklarning oldini olishga oid normativ hujjatlari.
3. Xalqaro huquqbuzarliklarni oldini olishga oid tadqiqotlar va tajribalar.

4. Kriminologiya va profilaktika bo'yicha ilmiy maqolalar.
5. Psixologiya va pedagogika sohasidagi adabiyotlar (Masalan: A. Bandura, "Social Learning Theory").